

GENEL KURUL KARAR

B.L.B. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/4690

Karar Tarihi : 25/2/2016

Başkan : Zühtü ARSLAN
Başkanvekili : Burhan ÜSTÜN
Başkanvekili : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serruh KALELİ
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Alparslan ALTAN
Hicabi DURSUN
Celal Mümtaz AKINCI
Erdal TERCAN
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Hasan Tahsin GÖKCAN
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Raportör : Okan TAŞDELEN
Başvurucular : B.L.B.

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; haksız biçimde ceza davası açılması, zamanaşımının dolduğu gerekçesiyle davada düşme kararı verilmesi ve yargılamanın makul sürede sonuçlanmaması nedenleriyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 17/6/2013 tarihinde İzmir 1. Asliye Ceza Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca 25/3/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 29/5/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlığın 30/6/2014 tarihli yazısında Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarına ve bu kapsamda sunulan görüşlerine atfen başvuru hakkında görüş sunulmayacağı bildirilmiştir.

6. İkinci Bölümün 21/12/2015 tarihinde yaptığı toplantıda başvurunun, niteliği itibarıyla Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru dilekçesi ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

8. İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı, başvurucu hakkında 23/2/2004 tarihinde hırsızlık suçundan dava açmıştır.

9. İzmir 10. Asliye Ceza Mahkemesi, 22/3/2007 tarihli ve E.2005/604, K.2007/189 sayılı kararı ile başvurucunun para cezası ile mahkûmiyetine ve verilen cezanın ertelenmesine hükmetmiştir.

10. Yargıtay 6. Ceza Dairesi 5/11/2010 tarihli ve E.2010/17997, K.2010/17813 sayılı ilamı ile İlk Derece Mahkemesi kararını bozmuştur.

11. İzmir 10. Asliye Ceza Mahkemesi 25/4/2011 tarihli ve E.2011/1, K.2011/269 sayılı kararı ile başvurucu hakkındaki davanın zamanaşımının dolması nedeniyle düşürülmesine karar vermiştir.

12. Söz konusu karar, müşteki tarafından temyiz edilmiş; Yargıtay 13. Ceza Dairesi 15/10/2012 tarihli ve E.2012/19080, K.2012/21754 sayılı ilamı ile hükmü onamıştır.

13. Başvurucu, İzmir 10. Asliye Ceza Mahkemesi önünde süren tüm yargılama süresince bir avukat tarafından temsil edilmiştir.

14. Yargıtay ilamının en geç kesinleşme şerhinin hazırlandığı 27/11/2012 tarihinde İlk Derece Mahkemesi Kalemine ulaştığı anlaşılmaktadır.

15. Başvurucu karardan 20/5/2013 tarihinde haberdar olduğunu ileri sürmüştür.

16. Başvurucu 17/6/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

17. Dosya içinde başvurucunun 4/3/2013 ile 13/3/2013 tarihleri arasında akut ağrı teşhisine dayalı tek hekim tarafından verilmiş ayaktan istirahat raporu bulunmaktadır.

18. Başvurucu 14/3/2013 tarihinde akut ağrı tanısıyla tekrar muayene edilmiş ve bu tarih itibarıyla çalışabileceğine ilişkin rapor düzenlenmiştir.

19. Başvurucunun 20/3/2013 tarihinde saat 23.24'te acil polikliniğine başvurduğu, kendisine *düşme* + *YDT* tanısının konulduğu, tedavisinin 21/3/2013 tarihinde saat 01.00'de bittiğine dair tek hekim raporu hazırlandığı görülmekte; ancak dosyaya sunulan fotokopiden çalışabileceğinin belirtildiği tarih tam olarak okunamamaktadır.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

20. Mahkemenin 25/2/2016 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

21. Başvurucu; kendisine iftira atıldığını, deliller değerlendirilmeksizin ve keyfi biçimde önce mahkûm edildiğini, sonrasında ise zamaşaşımının dolması nedeniyle düşme kararı verildiğini, yargılamanın makul bir sürede sonuçlanmadığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştü; yargılamanın yenilenmesi ve olay nedeniyle alamadığı işçilik alacaklarının tazmin edilmesi talebinde bulunmuştur.

22. Başvurucu; fıtık ameliyatı nedeniyle 4-5 ay dosyanın akıbetini Mahkemeden sormadığını, ameliyattan önce bir ay yerinden kalkamadığını ve sonrasında da iki ay süreyle raporlu olduğunu, ağrılarının geçmesinin ardından nihai kararı öğrendiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

23. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru usulü" kenar başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrasının ilk cümlesi şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

24. İçtüzük'ün "Başvuru süresi ve mazeret" başlıklı 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği ve buna ilişkin kararın kesinleştiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

25. Bireysel başvurunun ön şartlarından biri de otuz günlük süre kuralıdır. Sürenin başvurunun her aşamasında dikkate alınması gerekir (*Deniz Baykal*, B. No: 2013/7521, 4/12/2013, § 32).

26. Bireysel başvurunun süre koşuluna bağlanmasıyla başvuruculara bireysel başvuruda bulunmak için imkân tanınmanın yanında hukuki belirlilik de sağlanmaktadır. Dolayısıyla dava açma ya da kanun yollarına başvuru için belli sürelerin öngörülmesi -bu süreler dava açmayı imkânsız kılacak ölçüde kısa olmadıkça- hukuki belirlilik ilkesinin bir gereğidir ve mahkemeye erişim hakkına aykırı değildir (*Remzi Durmaz*, B. No: 2013/1718, 2/10/2013, § 27).

27. Bireysel başvuruların 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İçtüzük'ün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir. Anılan düzenlemelerde başvuru yolu öngörülen durumlarda bireysel başvuru süresinin başlangıcına ilişkin olarak "başvuru yollarının tüketildiği" tarihten söz edilmekte ise de haberdar olunmayan bir hususta başvuru yapılamayacağı dikkate alınarak bu ibarenin "nihai kararın gerekçesinin öğrenildiği" tarih olarak anlaşılması gerekir. Bu öğrenme somut olayın özelliklerine göre farklı şekillerde gerçekleşebilir.

28. Bireysel başvuru süresi bakımından "nihai kararın gerekçesinin tebliği", öğrenme şekillerinden biridir (*Mehmet Ali Kurtuldu*, B. No: 2013/5504, 28/5/2014, § 27). Ancak öğrenme, gerekçeli kararın tebliği ile sınırlı olarak gerçekleşmez; başka şekillerde de öğrenme söz konusu olabilir. Bu kapsamda nihai kararın gerekçesinin "dosyadan suret alınması" gibi hâllerde öğrenilmesi de mümkündür. Başvurucuların nihai kararın gerekçesini "öğrendiklerini beyan ettikleri tarih" de bireysel başvuru süresinin başlangıcı olarak ele alınabilir (*İlyas Türedi*, B. No: 2013/1267, 13/6/2013, §§ 21, 22).

29. Diğer yandan nihai kararın gerekçesi öğrenilmemiş olmakla birlikte sonucunun öğrenildiği durumlar da söz konusu olabilir. Böyle bir durumda sonucu öğrenilen nihai kararın gerekçesine derece mahkemesinden kesin olarak erişilebilmesi mümkün ise bireysel başvuru süresinin sonucun öğrenildiği tarihten itibaren başlatılması gerekir. Bu kapsamda bir ceza mahkûmiyetine ilişkin nihai kararın sonucunun infaz aşamasında “yakalama”, “müddetname veya çağrı kağıdının ya da ödeme emrinin tebliği” suretiyle öğrenildiği durumlarda başvurucular, nihai kararın sonucundan haberdar olmakta ve nihai karar gerekçesini kesin olarak öğrenme olanağına sahip bulunmaktadır (Aydın Selçuk, B. No: 2014/3194, 20/11/2014, § 24; Özgür Çapkın, B. No: 2014/2546, 30/12/2014, § 24; Halil Aslan, B. No: 2014/3038, 10/12/2014, § 38).

30. Nihai kararın gerekçesinin bir şekilde öğrenilemediği veya nihai kararın sonucunun öğrenilip gerekçesinin kesin olarak öğrenilme imkânının elde edilemediği hâllerde başvuru süresinin hangi tarihten itibaren başlayacağını da belirlenmesi gerekir Aksi hâlde sınırsız bir başvuru süresi söz konusu olabilecektir. Bu kapsamda bireysel başvuru süresinin başlangıç tarihinin tespitinde başvurucuların özen yükümlülükleri ile mahkemeye erişim haklarının aşırı sınırlanmaması hususları birlikte dikkate alınmalıdır.

31. Başvurucuların bireysel başvuruda bulunmak için dava ve başvurularını takip etmek için gerekli özeni gösterme yükümlülükleri vardır. Bu yükümlülük kapsamında ilk derece mahkemesine ulaşan nihai kararın gerekçesini öğrenme konusunda gerekli özeni gösterme sorumluluğu başvuruculara aittir. Diğer bir ifadeyle başvurucular veya vekillerinin ilk derece mahkemesine ulaşan kararın bir örneğini almak için özenli davrandıklarını kanıtlamaları gerekir (benzer yöndeki AİHM kararlar için bkz. Ölmez/Türkiye (k.k.), B. No: 39464/98, 1/2/2005; Refik Alpaya ve İbrahim Dağılma/Türkiye (k.k.), B. No: 34384/08, 12/3/2013, § 16).

32. Mevzuatta, Yargıtay ceza dairelerinin kararlarının taraflara tebliğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Ceza yargılamasında nihai kararın tebliğ edilmediği durumlarda kararın derece mahkemesine ulaşmasından ve böylece gerekçesinin erişilebilir olmasından sonra özen yükümlülüğü kapsamında makul bir süre içinde bireysel başvuru yapmak isteyen ilgililerden karara erişmeleri ve karar gerekçesini öğrenmeleri beklenir. Bu kapsamda erişilebilir olan nihai kararın en geç üç ay içinde ilgilileri tarafından bilindiği ve gerekçesinin öğrenildiği kabul edilmelidir. Aksi tespit edilmediği sürece bireysel başvuru için Kanun'da öngörülen otuz günlük başvuru süresi, en geç anılan üç aylık sürenin sona ermesinden itibaren başlayacaktır.

33. Somut olayda Yargıtayın onama ilamının en geç 27/11/2012 tarihinde İlk Derece Mahkemesi Kalemine ulaştığı görülmüştür (bkz. § 14). Diğer bir ifadeyle başvurucunun ve müdafinin nihai kararın içeriğine erişme imkânını en geç 27/11/2012 tarihinde elde ettiği anlaşılmıştır.

34. Başvurucu, nihai karar olan 15/10/2012 tarihli Yargıtay ilamında rahatsızlığı nedeniyle ancak 20/5/2013 tarihinde haber olduğunu ve bu tarihten itibaren süresinde bireysel başvuruda bulunduğunu ileri sürmüştür.

35. 6216 sayılı Kanun'un “Bireysel başvuru usulü” kenar başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

“... Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayanlar, mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler. Mahkeme, öncelikle başvurucunun mazeretinin geçerli görülüp görülmediğini inceleyerek talebi kabul veya reddeder.”

36. İçtüzük'ün “Başvuru süresi ve mazeret” başlıklı 64. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları şöyledir:

“(2) Başvurucu mücbir sebep veya ağır hastalık gibi haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvurusunu yapamadığı takdirde, mazeretinin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilir. Komisyonlar raportörlüğünce mazeretin kabulünün gerekip gerekmediği yönünde karar taslağı hazırlanır. Komisyon, öncelikle başvurusunun mazeretinin geçerli görülüp görülmediğini inceleyerek mazereti kabul veya reddeder.

(3) Başvurunun niteliğine uygun düştüğü takdirde mazeret ve kabul edilebilirliğe ilişkin tek bir taslak hazırlanıp bu iki husus birlikte karara bağlanabilir.”

37. 6216 sayılı Kanun’un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İhtüzük’ün 64. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca mücbir sebep veya ağır hastalık gibi “haklı mazeret” temelinde otuz gün içinde başvuru yapılamadığı takdirde bu durumu delillendiren belgeler ile birlikte mazeretin kalktığı tarihten itibaren on beş gün içinde de bireysel başvuru yapma imkânı bulunmaktadır.

38. İhtüzük’te, mücbir sebep veya ağır hastalık gibi haklı bir mazeretin başvuru süresini uzatacağı kurala bağlanmış olup bu hususlara ilişkin bir belirleme veya tanımlama yapılmamıştır. Hangi hâllerin haklı mazeret olduğunun önceden belirlenmesi mümkün olmadığından Anayasa Mahkemesi, ileri sürülen mazeretin haklı olup olmadığını her başvuruda olayın özelliklerini dikkate alarak değerlendirmektedir (Yasin Yaman, B. No: 2012/1075, 12/2/2013, § 21).

39. Başvuru konusu olayda, başvuru bel fitiği ameliyatı olması dolayısıyla Yargıtay kararını 20/5/2013 tarihinde öğrenebildiğini belirtmektedir. Başvurucu hangi tarihte fitik ameliyatı olduğuna dair bir belge sunmamıştır. 4/3/2013 tarihli raporda ise başvurusunun rahatsızlığının ağır olup olmadığı hususunda bir tespit yapılmamış, sadece akut ağrı tanısına yer verilmiştir (bkz. § 17). Hastalığın hastane veya sağlık kuruluşunda yatarak tedavisinin yapılmasını gerektirmemesi nedeniyle yatış işlemlerinin uygulanmadığı, ayaktan istirahatın yeterli görüldüğü anlaşılmaktadır. 14/3/2013 tarihli raporla da başvurusunun bu tarih itibarıyla çalışabilecek durumda olduğu tespit edilmiştir (bkz. § 18).

40. Başvurucu 21/3/2013 tarihli bir rapor daha sunmuş ise de bu rapor “düşme” nedeniyle acil polikliniğinden verilmiştir ve ağır hastalık şeklinde bir tespit içermemektedir (bkz. § 19). İstirahat süresi okunamamakla birlikte tek hekim tarafından hazırlanması nedeniyle on günü geçemeyeceği ve azami 31/3/2013 tarihine kadar geçerli olacağı görülmektedir.

41. Başvurusunun sunduğu sağlık raporlarında hastalığın ağır hastalık olduğuna dair bir tespite yer verilmediği gibi hastane veya sağlık kuruluşlarında yatarak tedavisinin yapılması yönünde bir tanının da konulmadığı anlaşıldığından ileri sürülen rahatsızlığın haklı mazeret olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Kaldı ki raporların bitiş tarihleri dikkate alındığında da mazeret sürelerine uyulmadığı ortaya çıkmaktadır.

42. Dolayısıyla özen yükümlülüğü kapsamında en geç 27/2/2013 tarihinde başvurusunun kararın içeriğini öğrendiği kabul edildiğinden ve bu tarihten sonra otuz gün içinde başvuruda bulunulması gerekirken 17/6/2013 tarihinde yapılan başvuruda süre aşımı olduğu sonucuna varılmıştır.

43. Açıklanan nedenlerle bireysel başvurunun diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA

25/2/2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ